

De annuntiatione dñica.

Annūciatio dñica dicitur quod in tali die ab angelo aduentus filij dei in carne fuit annūciatus. **M**issus est gabriel angelus id est nūcius de quo puer. xxv. **A**qua frigida aie sitient. i. nūcius bonus de terra longinqua. i. de terra viuentiū quā lōge est a terra morientū. **E**t vere nūcius iste fuit aqua frigida aie sitient et nūcius bonus de terra longinqua id est de terra viuentiū que longe est a terra morientū. **E**t de nūcius iste fuit aqua frigida. quod sitientibus fontem vite nunciavit adesse. **D**e quo plus accepit quam plus sitiebat id est beata virgo. **U**nde bernardus. **A**llegoria desiderij. seruoze deuotiōis. puritate orationis fonte attigit pietatis. ut hauriret super angelos. quā frunderet hoibus aquā viuā. **C**ōgruū enī fuit ut incarnatiōez filij dei precederet angelica annūciatio quadruplici rōe. **P**rimo rōe ordinis notandi ut scilicet ordo reparatiōis responderet ordini purificatiōis. **U**nde sicut diabolus temptauit mulierē ut eā praheret ad dubitatiōem et per dubitatiōez ad consensum. et per consensum ad lapsum sic angelus nunciavit virgini ut nūciādo excitaret ad fidē et per fidē ad consensum ad accipiendū dei filiū. **S**ecundo rōe ministerij angelici quod ei angelus minister dei est et seruus. et beata virgo electa erat ut eēt dei mater et congruū est ministrum dñe famulari. conueniens fuit ut beate virgini an-

nunciatio per angelum fieret. **T**ercio rōe lapsus angelici reparandi. **Q**uia enim incarnatio non tamen fiebat ad reparatiōem hūani lapsus. sed etiam ad reparatiōem ruine angelice. id est angeli non debuerunt excludi. **U**nde sicut sexus muliebris. non excludit a cognitiōe misterij incarnatiōis et resurrectionis. sic nec angelicus nūcius imo deus. vtrūque angelo mediante nūciavit mulieri. scilicet incarnatiōem virgini marie et resurrectiōem marie magdalenę. **Q**uarto. quod celestis regem celestis nūcius debuit puenire qui regem mādaret venturū. **N**ō enim decuit tantum dñm venire sine magno pcursoze et euidenti. qui ei hospitium faceret pparari. **P**rimo quod dem pmissit pfiarchas añ legē qui de factis suis regez venturū significarent. **S**ecundo pmissit moysen et prophetas. quod regē venturū vobis clamauerunt. **T**ercio pmissit gabriel qui cum venturū predixit et dñaz hospicij ex pte dñi salutauit dicēs. **A**ue grā plena dñs tecū. **B**enedicta tu in mulieribus. **C**um ergo beata virgo a tercio anno etat. sue vñ ad xiiij. cum alijs virginibus in templo extitisset et votū de seruāda castitate emisisset nisi deo aliter disponeret eam. **J**oseph despōsavit dño reuelante et **J**oseph vrga frondente sic in historia de natiuitate beate virginis plenius continetur. **I**n bethleem vnde oriundus erat necessaria nuptijs puiurus iuit. **I**psa vero in nazareth in domū parentum redijt. **N**azareth quidem interpretat flos. **U**nde dicit bernardus. **D**e christo.

flos nasci voluit in floze et de floze
et flozis tempe **I**bi ergo ei angelus
apparuit et ipam salutavit dicens.
Aue gratia plena dominus tecum. bene
dicta tu in mulieribus **B**ernardus **I**n
uitant nos ad marie salutationem
Gabrielis exemplum **J**ohannis epu
dium et resalutatiois lucrum. **E**t
hic primo videndum est quare dominus
matrem suam voluit desponsari **S**up
hoc assignat bernhardus tres ratio
nes dicens **N**ecessario desponsata
est maria **J**oseph. quonia per hoc
a demonibus misterium absconditur
incarnatiois et a sponso virginital
oprobriat et virginis tam verecun
die quam fame puidet **Q**uarta ratio
quare matrem voluit desponsari est
vt ab omni gradu mulieris obpro
brium tolleretur scilicet a coniugatis virgini
bus et viduis **U**nde ipsa virgo in h
triplici statu fuit. **N**am cum virginibus
virgo cum coniugatis. secunda. et cum vidu
is casta **Q**uinta ratio est vt viri mini
sterio vteretur **S**exta vt matrimonium
bonum comprobaretur **S**ept. ma
vt per virum genealogie series ter
teretur **D**ixit ergo angelus **A**ue gra
tia plena. etc. **I**n ventre gratia
deitatis **I**n corde gratia caritatis.
In ore gratia affabilitatis **I**n ma
nibus gratia misericordie et largitatis.
Johannes vere plena gratia quia de plenu
dine ei capiunt vniuersi. captiui et
depressionem. egri curatiois. tristes et
solatiois. peccatores venia. iusti gra
tia. angeli letitia. denique tota trini
tas gloriam. filii hominis humane carnis
substantiam. **B**onus venit qui te portauit
Dicit autem bonus venit bene virginis ipsa

liter propter tria mirabilia que in ea fa
cta sunt. **P**rimo quia deus factus est homo et verbum
infans eternus temporalis. iudex mortal
immensus paruulus. creator creatu
ra **J**ohannis primo **V**erbum caro fa
ctum est et habitauit in nobis **J**h.
xxi. **N**ouum faciet dominus super terram
Mulier circumdabit virum perfectum
scilicet et virtute. **C**etero quia qui fecit ven
trem factus est in eodem ventre **H**oc
est mirabile sicut si quis faceret plus
domum et postea nasceretur in eadem
domo pater. **G**loriosa dicta sunt de te
ciuitas dei. homo natus est in ea et
ipse fundauit eam altissimus **I**sa. xlv.
Quis audiuit unquam tale etc. **T**ercia
quia venter ille maius se continuit **J**ohannes
deus quem totus non capit orbis
Isa. xlv. **V**ere tu es deus etc. sed que
re non dixit **B**eata mater que te por
tauit potius quam beatus venter? **N**on
inueniuntur operatiois et caritatem que do
nes miseros in ventre suo portat et
sua omnia conicit per caritatem **D**ominus te
cum dominus pater te. et qui genuit filium quem
concipis. **D**ominus spiritus sanctus tecum de quo
concipis **E**t dominus filius quem carne tua
iduis. sicut dicit **B**ernardus. **B**enedi
cta tu in mulieribus. id est super omnes mulie
res quia scilicet eris mater. virgo mater et
mater dei **T**riplici maledicto muli
eres subiecte erant. id est. maledicto ob
probrii. maledicto peccati et male
dico supplicii. **M**aledicto obprobrii
quo ad non concipientes **U**nde di
xit rachel **A**bstulit deus obprobri
um meum. **M**aledicto peccati quo
ad concipientes. **I**n psalmista **E**cce
enim in iniquitatibus conceptus sum etc.
Maledico supplicii quo ad parvum

entes **Unde genesis** In doloꝛ pa
ries it. **Sola** at virgo maria be
nedicta est inter mulieres. cui⁹ h̄gi
nitati addit̄ secunditas ⁊ secūdi
tati in conceptu sanctitas ⁊ scitati i
partu iocūditas. **Dicit̄** gr̄a ple/
na. sicut dicit ber. ppter quatuor q̄
fulserūt a deo in ei⁹ mente **Que** fu
erūt deuotio hūilitatis. reuerētia
pudoris. magnitudo credulitatis
⁊ martiriū cordis. **Dicit̄** dñs te
cum ppter alia q̄tuor q̄ ei fulserūt
e celo sicut idē dicit **Que** sūt marie
sanctificatio. angelica salutatō spi
ritus̄ci supuentio. et filij dei incar/
natō. **Dicit̄** etiā bñdicta tu i mu
lierib⁹ ppter alia q̄tuor q̄ sicut idē
dicit fulserūt in eius carne. qz. s. fu
it h̄ginitatis p̄miceria. sine corru
ptione fecūda sine grauedine gra
uida ⁊ s̄i dolore puerpera. **Que**
cū audissz turbata est in s̄mōe ei⁹
⁊ cogitabat qualis esset ista salu
tatio **Hinc** apparet laus virginis
in auditu. in affectu. ⁊ in cogitatu
affectu ⁊ in cogitatu **In** auditu lau
dat̄ modestia. qz audit et tacet **In**
affectu verecūdia **Unde** turbata
est **In** cogitatu prudentia **Turba**
ta est aut̄ de angeli sermone nō de
eius visione p̄ma. qm̄ beata virgo
maria angelos sepe viderat. s̄ nū
q̄ talia loquētes audierat **Aliam**
rōem assignat **Petr⁹** rauennensis
Venerat inquit angel⁹ bland⁹ in
specie. sed terribilis in sermōe **Un̄**
quā leuiter sollicitauit vitus nimi
um pturbauit auditus bernardus
Et turbata est in sermone fuit h̄e/
cundie h̄ginalis. q̄ non pturbata

fortitudinis. q̄ tacuit ⁊ cogitauit
prudētie ⁊ discretionis. **Et** tūc ā
gel⁹ confortans eā dixit **Ne** timeas
maria. iuenisti ei gratiā apud do/
minū **Bernar.** Quā gr̄am **Dei** ⁊
hoim pacē mortis destructioez vi
te repatiōem **Ecce** concipies ⁊ pari
es filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ ih̄m ⁊
saluatorē. qz saluū faciet populuz
suū a peccatis eorum **Ih̄c** erit ma
gnus ⁊ filius altissimi vocabitur.
ber. **Hoc** est ille q̄ est magn⁹ deus
futur⁹ est magnus scz magn⁹ ho.
mo. magn⁹ doctoz. magn⁹ ppheta
Dixit at maria ad āgelū **Quō**
fiet istud. qm̄ virū non agnosco. i.
me nō agnitorā ppono **Et** ita fu
it h̄go mente carne. pposito **Sed**
ecce maria interrogat ⁊ qui inter/
rogat dubitat **Cur** ergo solus za
charias taciturnitatis plagam in
currit **Sup** hoc petr⁹ **Rauen.** as/
signat q̄tuor dñas dicēs **Ille** pe/
ctorum agnitor nō verba sed cor/
da p̄uidit. et nō qd dixerit sed qd
senserint indicauit **Erat** enī inter
rogantiū cā dissimil. spēs qz diuer
sa **Hec** cōtra naturā credidit **Ille**
dubitauit p̄ natura. **Hec** integre
ordinem q̄rit. ille q̄ deus vult fieri
nō posse p̄scribit. **Ille** impellētib⁹
exemplis non accedit ad fidē **H̄** s̄i
exemplo p̄currit ad fidem **Hec** mi
raē de ptu h̄gis. ille de conceptu di
sputat coniugali **Non** ergo dubi
tat de facto. sed modū q̄rit ⁊ ordi
nē **Nā** cū triplex sit modus concipi
endi scilicet naturalis. spiritural⁹
⁊ mirabilis. quo istozuz concipiat
sciscitatur. **Et** respondens angel⁹

dirit eis **S**pūs scūs supueniet in te q̄
ip̄m tuū conceptum efficiet. **U**n̄q̄ di
cū cōcept⁹ de spūs sancto et hoc p̄
pter quatuor rōes. **P**rimo p̄pter o/
stentōem eximie caritat. vt scilicet
oñdatur q̄ ineffabili dī caritate h̄
bū dei caro factū est. **J**obis tercio
Sic deus dilexit mūdū iē. **H**ec est
rō magistri Iniarum. **S**ecundo p̄/
pter ostentōem gratie absq̄ meri
tis vt p̄ hoc q̄ dicit de spūs sancto
conceptus ostēdat q̄ sit ex sola gr̄a
quā nulla hoīm merita p̄cesserunt.
Et hec ratio est augustinī. **T**ercio
āt p̄pter virtutē opationis qz scili
cet opatiōe q̄ virtute spūs sancti cō
ceptus est. **E**t hec ratio est a. nbzo
sij. **Q**uarto p̄pter motiū conceptiōis.
Et hec est rō Hugonis de scō. **V**i
ctore. **M**otiū enim vt idē dicit ad
conceptiōem naturalez est amor viri
in mulierē et mulieris in virū. **S**ic i
h̄gine inq̄t. quia in ei⁹ corde amor
spūs sancti singulariter ardebat. idē
in carne ei⁹ amor spūs sancti mirabi
lia faciebat. **E**t hec est rō Hugōis
de sancto victore. **E**t virtus altissi
mi obumbrabit tibi hoc s̄m glosā
sic exponit. **I**mbra a lumine q̄ cor
pore obiecto solet formari. et h̄go
sicut q̄ pur⁹ homo plenitudine di
uinitatis capē neq̄bat. sed virtus
altissimi obūbravit. dū incorpālis
lux diuinitati. corpus in ea suscepit
hūanitatē vt sic possz deū parere.
Hāc expositiōem videt tangē ber
nard⁹ qui sic ait. **Q**uia deus spirit⁹
ē nos vero vmbra corpis sui tem
perauit se nobis vt p̄ obiectū viui
fice carnis videam⁹ verbum in car

ne solem in nube. lumen in testa. ce
reum in lacerna. **S**cdm bernarduz
sic exponitur. quasi dicat illum mo
dum quo de spiritū sancto concipi
es dei virtute. christus in suo secre
tissimo consilio obumbrando occul
tabat. vt sibi tantum notum habe
atur q̄ tibi. ac si dicat. **Q**uid a me
q̄ in te mox experieris? **S**cies. sci
es q̄ feliciter scies. **S**ed illo doctōe
q̄ q̄ auctore. **E**go nūciare sū missus
h̄ginalē conceptū nō creare vel obū
brabit. i. te a vicioz estu refrigera
bit. **E**t ecce elizabeth cognata tua
q̄ ip̄a concepta filiū i senectute sua. **E**t
dicit vt oñdat hoc esse magnū no
uū q̄ vicinū. **Q**uatuor autez de cau
sis conceptus elizabet. **M**arie nūci
atur s̄m ber. **P**rima est cum l⁹ leti
cie. **S**cdā. p̄fectio scie. **T**ercia perfe
ctio doctrine. **Q**uarta obsequium
mie dicit eni sic. **I**deo steril⁹ vgnate
conceptus marie nūciat. vt dū mira
culū miraculo addit. gaudiū gau
dio cumulare. **N**el ideo qz p̄fectio
debat vt verbū mox dimulgādū
vbiqz sciret pri⁹ virgo per angelū
q̄ audiret ab homie. ne mater dei
a consilijs filij videre amota. si eo
rum que in terris tam p̄pe gerunt
remansisset ignara. **N**el ideo poti⁹
vt duz nunc saluatoris. nunc p̄cur
soris edocetur aduentus. reruz tē
pus q̄ ordinez tenens ip̄a postmo
dum melius scriptoribus ac predi
catoribus reseret veritatem. **N**el
ideo vt audiens vgnatam vctulā
q̄ grauidam cogitet iuuenula de
obsequio vt sic puulo p̄phete deē
loc⁹ obsequēdi dño. et mirabilis

fiat miraculū de miraculis **I**te ber
Da vzo rñiū festinant o dñā re
sponde verbū ⁊ suscipe vbu **E**mit
te trāsitorū ⁊ amplectere sempitea
nū **S**urge curre aperi **S**urge p fi
dem **C**urre per deuotiōem **A**peri
per cōsentiōem **T**unc **M**aria ex
passus manibus. oculis ad celum
eleuatis ait. **E**cce ācilla dñi fiat m
p̄m verbū tuū **B**er. **A**lijs in aure
alijs in ore alijs in manu verbū dī
factum fuisse memorat **M**arie aut
factum est in aure per angelicaz sa
lutatiōem **I**n corde per fidem **I**n
ore p cōfessiōem **I**n manu p cōtrecta
tiōem **I**n ventre per incarnatiōem
In gremio per sustentatiōem **I**n
brachijs per oblatiōem **F**iat m̄ se
cūdū verbū tuuz **B**er. **N**olo vt fi
at m̄. declamatorie predicatū. aut
figuraliter significatū. aut imagia
torie somniatū. s̄ silenter inspiratū
p̄sonaliter in carnatū. cozpatr inui
sceratum **S**tati q̄z h̄i dei in vtero
eius cōceptus est. p̄fect⁹ deus. p̄fer
fectus homo **E**t in p̄ma die cōcepti
onis tante sapie ⁊ potentie extitit
quāte in. xxx. anno fuit. **T**unc sur
gens maria abiit ad **E**lizabeth ⁊
cum eam salutasset. iohes in ei⁹ vte
ro exultauit **B**lo. qz lingua nō po
terat. aīo exultāte salutat ⁊ sue p̄/
cursiōis offi. iū inchoat. **F**uit aut
ibi in ei⁹ obsequio trib⁹ mēib⁹ do
nec iohes nasceref quē manib⁹ su
is de t̄ra leuauit sic legit in li. iusto
rum. **I**n hac die vt dicit p̄ mul
ta tpm curricula deus multa opa
tus est **U**ue q̄dam sic egregijs v
libus declarauit **S**alue festa dies

q̄ vulnera n̄ra coerces **A**ngel⁹ est
miss⁹ est passus ⁊ in cruce x̄ps **E**st
adā factus ⁊ eodē tpe lapsus **E**t
meritum decime cadit abel fratris
ab ense **O**ffert melchisedech ysaac
supponit aris **E**st decollat⁹ x̄pi ba
ptista beatus **E**st petr⁹ dempt⁹ ia
cob⁹ sub herode pemptus **C**ozpa
sanctorū cum x̄po multa resurgit
Latro dulce tamē per x̄p̄z suscipit
amen **M**iles quidā diues ac nobi
lis seculo ab̄nūciauit ⁊ ordinem
cisterciensium introiuit **E**t qz l̄ras
nesciebat. erubescētes monachi tā
nobilē p̄sonā inter laycos deputa
ri. dederūt ei maḡm si forte modi
cū addiscere posset. et sub hac oc
casiōe inter monachos p̄maneret
Sed cū diu cū maḡo fuisset ⁊ ni
hil oīno p̄ter hoc duo vocabula
aue maria. discere potuisset. hec tā
auide retinuit vt q̄cunqz deābula
ret. q̄cquid ageret ea intus incessā
ter ruminaret **T**andē morit⁹ ⁊ i ci
miterio cum alijs fratrib⁹ sepelitur
⁊ ecce sup eius tumulū speciosum
excreuit liliuz ⁊ q̄olibet foliū aue
maria l̄ris aureis inscriptū hēbat
Currētes āt monachi ad tā gran
de spectaculū t̄ra de tumulo effo
derunt. ⁊ radicē lilij de ore defūcti
p̄cedere reppererūt **I**ntellexerunt
ergo cuz quāta deuotiōe illa duo
verba dixerat quē dñs tāti hono
ris p̄digijs illustrauit. **Q**uidā mi
les q̄dā i via cōi habebat castz
⁊ oēs trāscentes sine miseratione
aliq̄ spoliabat **M**arinē āt mariā q̄ti
die salutabat. nec pro aliq̄ impedi
mēto emergēti ab ip̄a salutatiōe

aliqua die cessare volebat. **A**ccidit
aut vt quidā vir sanct⁹ inde transi-
tum facēt. ⁊ ipm̄ p̄dictus miles oti-
nuo expoliari iuberet. **V**ir autem
sanctus rogauit p̄dones vt ip̄z ad
suū dñm̄ deducant. qz ad ipm̄ ha-
beret secreta q̄ pferat. **A**dduct⁹ at
rogauit militez vt oēs de familia
sua ⁊ castro cōgregari iuberet ⁊ eis
verbum dñi predicaret. **C**ū at con-
gregati fuissent ille ait. **D**e quacūqz h̄
omnes estis sed aliq̄s adhuc deest
cui cuz se oēs ad eē asserēt aiebat.
Diligenter p̄quirite ⁊ aliquē inue-
nietis abesse. **T**ūc vnus exclamās
dixit. qm̄ sol⁹ camerari⁹ nō venissz.
Ille at dixit ter. **V**ere ip̄e est q̄ sol⁹
deest. **P**ro eo ergo cito mittit ⁊ in
mediū deducit. **C**um at viruz dei
vidisset reuolutis terribiliter ocul⁹
caput instar insani agitabat nec p̄-
pius accedere audebat. **V**ir at sc̄s
dixit ei. adiuro te p̄ nō dñi nr̄i ih̄u
xp̄i vt q̄s sis nobis edisseras ⁊ ob
quā causā huc vener. palā p̄das.
Cui ille. **H**eu adiurat⁹ prodere co-
gor inuit⁹. **E**go eni nō sū hō. sed d̄
mon qui formā hois accepi. ⁊. xiiij
ānis cuz hoc milite p̄mans. **N**ā p̄n-
ceps nr̄ me huc misit. vt diez q̄ ip̄e
sue marie salutatiōem nō dicēt dili-
genti⁹ obseruare vt in eū pt̄ate ac-
cepta ipm̄ otinuo strāgularē. ⁊ sic
in malis opib⁹ finiēdo vitā nr̄ essz.
Quacūqz eni die ille salutatiōem
dicebat in ip̄z pt̄atē habē nō pote-
ram. **E**cce at de die in diē diligētī⁹
obseruauit. et nullū diē quin eā salu-
tauerit p̄termisit. **I**llec miles au-
diens vchemēter obstupuit. et ad
pedes viri dei se p̄ficiens. veniam

postulauit ⁊ in meli⁹ deinceps vitā
mutauit. **V**ir at sc̄s dixit demōi
Precipio tibi demō in noie dñi no-
stri ih̄u xp̄i vt hinc statim abscedas
⁊ talē adēn⁹ locum possideas vbi
nulli gloriofā dei genitricē inuocā-
ti nocere p̄sumas. **H**ec vbi iussa de-
dit. demō abscedēs euauit. **E**t mi-
les virū sc̄m̄ cū reuerētia ⁊ gr̄ aruz
actiōe liberū abire pmisit.

De sancto thimoteo martire
Rome celebrať natale s̄cti
thimotei q̄ ab anthiochia
romā veniēs sub melchia/
de papa a siluestro p̄sbitero q̄ po-
stea ep̄s vrbis effcs ē suscept⁹ i ho-
spicio qd̄ facē tūc t̄pis etiā ip̄i pō-
tīfices formidabāt. **S**iluester hō n̄
solū hospiciō eū r̄cepisse gaudebat
s̄ etiā timore abiecto tā vitā qz do-
ctrinā ei⁹ cōmēdabat. **Q**ui p̄ vnum
ānū ⁊ mēses tres docēs xp̄i vitatē
cū multi p̄ eū p̄pli ouerfi fuissent di-
gn⁹ martirio tent⁹ a p̄plo pagano-
rū ⁊ tradit⁹ tarq̄nio vrb̄ p̄fco tor-
menti. plagarū et carceris lōga cu-
stodia marcerat⁹ cuz sacrificiē no-
luisse idolis q̄i bon⁹ athleta dei ē/
cio tel⁹ int̄ homicidas decollat⁹ est.
Quē sand⁹ Siluester nocte ad do-
mū suā tulit ibi qz sc̄m̄ melchiaz
ep̄m veniē fecit q̄ cū oib⁹ p̄sb̄ris ⁊
diaconib⁹ p̄ totā noctē in laudib⁹
p̄manēs ei⁹ martirium dedicauit.
Quodā at xp̄ianissima mulier noie
theone i orto suo iux̄ sepulcz pau-
li apli rogauit memoratū papā vt
suo s̄uptu sepulcrū edificās sc̄i thi-
motei corp⁹ excipet qd̄ factuz pla-
cuit oib⁹ xp̄ianis vt hui⁹ nois mar-
tir. i. th. motheus paulo e plo p̄ co